

BTL

CroonenBuro5
T.a.v. mevr. I. De Lange – Verschuren
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Advies

BTL Advies B.V.
Kantoor Oosterwijk

Parklaan 1
5061 JV Oosterwijk
Postbus 385
5060 AJ Oosterwijk

T 013 529 95 55
F 013 529 95 50
E advies@btl.nl
I www.btladvies.nl

Van Lanschot 22.57.20.337
IBAN NL56 FVLB 0225 7203 37
BIC FVLBNL22
KvK 16057550
BTW NL0078.49.175.B.01

Uw kenmerk : -
Behandeld door : Anique Willems
Email : anique.willems@btl.nl

Ons kenmerk : 15.0695/AW/225236
Datum : 23 oktober 2015
Betreft : Rapportage quickscan ontwikkelingen Zuidrand Eethen

Geachte mevrouw De Lange – Verschuren,

Hierbij ontvangt u per briefrapportage de bevindingen van het door ons uitgevoerde flora- en faunaonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet ter plaatse van de Zuidrand te Eethen. Het betreft de voormalige gymzaal gelegen aan de Lindestraat 10, een leegstaande basisschool gelegen aan de Raadhuisstraat 1, en zes seniorenwoningen gelegen aan de Nieuwe Steeg 11, 13, 15 en 17 en Hoofdveld 60 en 62.

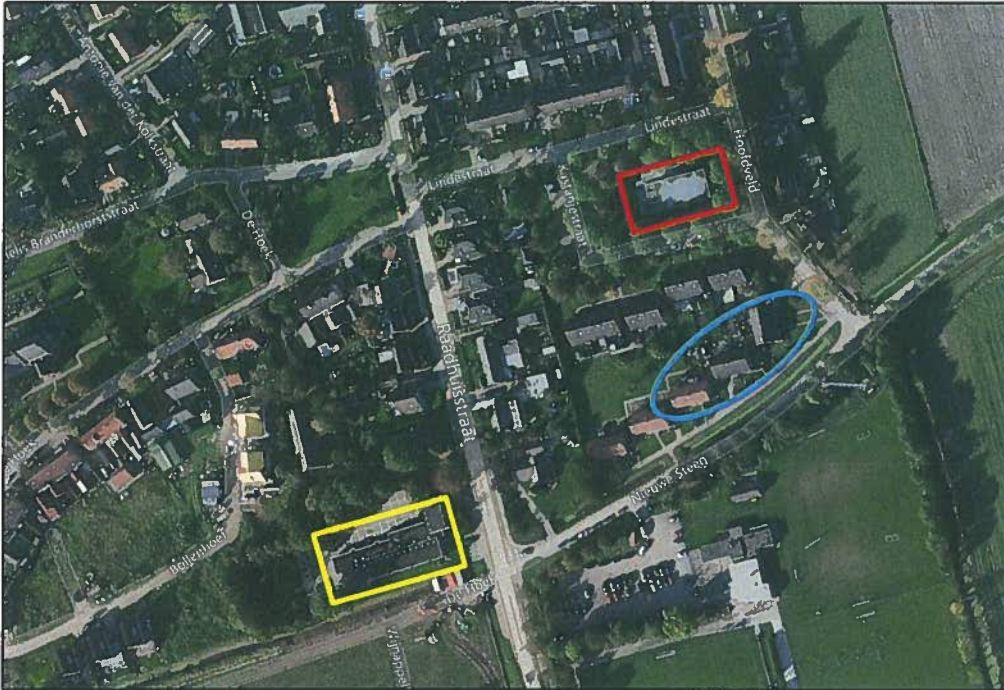
Het plangebied is beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor plant- en diersoorten die zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. In deze briefrapportage wordt eerst een korte omschrijving van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden gegeven, gevolgd door de werkwijze van het onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de resultaten van het onderzoek. Aansluitend is geconcludeerd op welke wijze omgegaan moet worden met de (mogelijk) voorkomende beschermde soorten en welke aanvullende acties nodig zijn.

Plangebied en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied omvat een voormalige gymzaal, een leegstaande basisschool en zes seniorenwoningen (2-onder-1-kap), zie afbeelding 1 voor de locaties. Rondom de gymzaal bevindt zich een gazon en essen. Vanuit de basisschool kijkt men uit over een open veld, net als vanuit de seniorenwoningen. In de omgeving bevinden zich woonwijken, wegen, voetpaden, tuinen, gazons en akkervelden.

Advies

Afbeelding 1: ligging plangebied, Zuidrand te Eethen. (Bron: www.bing.com/maps)
rood = gymzaal ; geel = basisschool ; blauw = seniorenwoningen

De volgende werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de voorgenomen ontwikkeling:

Gymzaal

- Sloop van het pand;
- Bouwrijp maken van het terrein;
- Realisatie woonbestemming.

Basisschool

- Renovatie binnenzijde van het pand (buitenzijde blijft intact);
- Realisatie 'zorgcentrum' (huisarts, therapeuten).

Seniorenwoningen

- Sloop van het pand;
- Bouwrijp maken van het terrein;
- Realisatie woonbestemming.

Bovengenoemde werkzaamheden kunnen in het kader van de Flora- en faunawetgeving worden geclassificeerd onder het belang 'ruimtelijke ontwikkelingen'.

Werkwijze

Het flora- en faunaonderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten bestaat uit een bronnen- en literatuuronderzoek en een biotooptoets.

Gezien de kenmerken en de ligging van het plangebied, is specifiek gelet op de aanwezigheid van potentieel geschikte leefgebieden van gebouwbewonende vogels en vleermuizen.

Advies

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een bureaustudie, waarbij kaarten (kenmerken van het landschap waarin het plangebied zich bevindt) en recente verspreidingsgegevens op Waarneming.nl en Telmee.nl zijn geraadpleegd. Daarnaast is gebruik gemaakt van de Werkatlas zoogdieren in Noord-Brabant (2010) en Atlas van de Nederlandse broedvogels (2002).

De biotooptoets betreft een veldbezoek waar een inschatting is gemaakt van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek zijn in het veld getoetst en indien nodig aangevuld. Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd waren niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachttactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig.

Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Voor planten is gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de groeiplaats.

Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch mogelijk kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied.

Onderzoeksresultaten

De resultaten van zowel het bronnen- en literatuuronderzoek als de biotooptoets worden hieronder weergegeven.

Bronnen- en literatuuronderzoek

In de Werkatlas zoogdieren Noord-Brabant, Atlas van de Nederlandse broedvogels en Telmee.nl worden verschillende soorten gemeld voor het plangebied en de omgeving. Deze zijn aangevuld met gegevens van Waarneming.nl. Gezien er weinig waarnemingen bekend zijn bij Eethen, is een polygoon gemaakt rondom het gehele dorp, waarin alle ingevoerde waarnemingen vanaf 2010 zijn geanalyseerd (afbeelding 2). Gezien het kleine oppervlak van het dorp is het zeer aannemelijk dat de waargenomen soorten in het hele dorp te verwachten zijn.

Afbeelding 2: Zoekgebied (blauw omlijnd) waarbinnen waarnemingen zijn opgevraagd op www.waarneming.nl

Advies

Zoogdieren:

Op Waarneming.nl is een waarneming van de mol ingevoerd, welke beschermd is volgens tabel 1 van de Flora- en faunawet. In de Werkatlas zoogdieren Noord-Brabant en Telmee.nl worden de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en watervleermuis vermeldt in de directe omgeving van het plangebied. Alle vleermuizen zijn beschermd volgens tabel 3 van de Flora- en faunawet.

Vogels:

Op Waarneming.nl zijn van deze soortgroep waarnemingen ingevoerd van in totaal 6 soorten. In de Atlas van de Nederlandse broedvogels en op Telmee.nl zijn verspreidingsgegevens van vogels in de omgeving van het plangebied bekend. Van de volgende soorten hebben de nesten een jaarrond beschermingsstatus:

Categorie 1: steenuil

Categorie 2: roek, huismus, gierzwaluw

Categorie 3: kerkuil, ooievaar

Categorie 4: ransuil, sperwer, buizerd, boomvalk

Categorie 5: blauwe reiger, torenvalk, bosuil, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht, kleine bonte specht, oeverzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw, zwarte roodstaart, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, zwarte mees, pimpelmees, koolmees, boomklever, boomkruiper, ekster, zwarte kraai, spreeuw.

Planten:

In de literatuur worden geen waarnemingen van strikter beschermde soorten gemeld.

Overige soortgroepen: Waarnemingen van strikter beschermde soorten uit de overige soortgroepen zijn niet bekend of zijn niet te verwachten ter hoogte van het plangebied.

Biotooptoets

De biotooptoets is door een ecooloog van BTL Advies uitgevoerd op 5 oktober 2015, onder gunstige weersomstandigheden (droog, matige wind, zon). Onderstaand wordt per locatie de bevindingen toegelicht.

Gymzaal

Het plangebied omvat een voormalige gymzaal, omringd door een intensief beheerd gazon, een voetpad en een aantal essen, zie afbeelding 3. Ten zuiden van de gymzaal bevinden zich seniorenwoningen, die momenteel worden gerenoveerd of gesloopt in het kader van het realiseren van nieuwe woonbestemmingen. Ten westen liggen enkele parkeervakken, ten noorden en oosten woningen.

De omgeving biedt potentieel leefgebied voor vleermuizen door de aanwezigheid van bomenrijen (vliegrouwe) en luwe foerageergebieden bij de gazons. Daarnaast is het gebied geschikt voor broedvogels door de aanwezige bomen. Gedurende de biotooptoets zijn geen (jaarrond beschermde) nesten waargenomen. In de directe omgeving van het plangebied zijn soorten waargenomen als merel, kauw, houtduif en koolmees.

Advies

Afbeelding 3: Voormalige gymzaal, omringd door gazon en essen.

De gymzaal zelf biedt potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Vleermuizen kunnen gebruik maken van de open stootvoegen, welke toegang kunnen bieden tot de spouwmuur die als verblijfplaats kan fungeren (afbeelding 4).

Afbeelding 4: Stootvoegen met mogelijke invliegopeningen

Er is geen broedgelegenheid aanwezig voor gebouwbewonende broedvogels, gezien het ontbreekt aan geschikt nestgelegenheid in de vorm van kieren en goede aanvliegopeningen met open ruimte voor huismus en gierzwaluw.

Andere beschermde soorten of sporen ervan zijn niet waargenomen ter plaatse van het plangebied.

Advies

Basisschool

Het plangebied omvat een leegstaande school, die aan de binnenzijde gerenoveerd zal worden (afbeelding 5). Er zal geen sprake zijn van fysieke gevolgen aan de buitenzijde van het gebouw (muren, dak). De school grenst aan alle zijden aan woonwijken, met ten zuiden achter de woonwijk een open veld. Tussen de gebouwen bevinden zich bomen en struweel.

Op het moment van de biotooptoets was men in de directe omgeving van de school bezig met de aanleg van een nieuwe parkeerplaats en het leggen van kabels e.d. Hierdoor is de grond rondom de school ingericht als bouwterrein.

De omgeving biedt potentieel leefgebied voor vleermuizen door de bomenrijen (vliegroute) en luwe foerageergebieden bij de gazons. Daarnaast is het gebied ideaal voor broedvogels door de aanwezige bomen. Gedurende de biotooptoets zijn geen (jaarrond beschermde) nesten waargenomen. In de directe omgeving van het plangebied zijn soorten waargenomen als houtduif en zwarte kraai. Daarnaast is een dode egel aangetroffen op het bouwterrein.

Afbeelding 5: Leegstaande basisschool

De school zelf biedt potentieel leefgebied voor vleermuizen door de aanwezige stootvoegen, welke toegang bieden tot de spouwmuur die als verblijfplaats kan fungeren. Het gebouw biedt geen geschikt nestgelegenheid voor gebouwbewonende broedvogels, gezien het ontbreekt aan geschikte openingen (zoals onder het boeiboord voor huismus).

Andere beschermde soorten of sporen ervan zijn niet waargenomen ter plaatse van het plangebied.

Advies

Seniorenwoningen

Het plangebied omvat zes seniorenwoningen (2-onder-1-kap), zie afbeelding 6, 7 en 8. Ten noorden worden de aanwezige seniorenwoningen gerenoveerd. Ten westen zijn de seniorenwoningen gesloopt en is men bezig met nieuwbouw. Ten zuiden bevindt zich sport- en speelgelegenheid en ten oosten bevindt zich een open veld en enkele woningen.

Afbeelding 6: Nieuwe Steeg 11 en 13

Afbeelding 7: Nieuwe Steeg 15 en 17

Advies

Afbeelding 8: Hoofdveld 60 en 62

De omgeving biedt potentieel leefgebied voor vleermuizen door de aanwezige bomenrijen (vliegroute) en luwe foerageergebieden bij de gazons die overal in de zuidrand van Eethen te vinden zijn. Hierdoor is het gebied ook geschikt voor algemeen voorkomende broedvogels.

De gebouwen zelf bieden geschikt nestgelegenheid voor gebouwbewonende broedvogels in de vorm van openingen onder de boeiboorden en dakpannen. Bij Nieuwe Steeg 15 en 17 ontbreken enkele dakpannen, wat toegang biedt tot beschutte open ruimte in het dak van de woning, zie afbeelding 9. Bij Nieuwe Steeg 11 en 13 is nestmateriaal aangetroffen van de huismus onder de dakgoot, zie afbeelding 10. Bij meerdere woningen is ontlasting van vogels aangetroffen onder de boeiboorden aan de gevel waar zich openingen bevinden, zie afbeelding 11.

De muren van de gebouwen zijn geïsoleerd, waardoor de spouwmuren minder geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is aannemelijker dat ze gebruik maken van de openingen onder de boeiboorden, dakgoot en dakpannen, zie afbeelding 11.

Afbeelding 9: Mogelijke invliegopening voor het ontbreken van dakpannen (rood omcirkeld), Nieuwe Steeg 15 en 17.

Advies

Afbeelding 10: Aangetroffen nestmateriaal van de huismus bij Nieuwe Steeg 11 en 13.

Afbeelding 11: Ontlasting van vogels bij een opening onder het boeiboord (rood omcirkeld). Daarbij is er ruimte onder de dakpannen wat als mogelijk invliegopening voor vleermuizen kan fungeren (rode pijl).

Beoordeling voorkomende beschermde soorten

Naar aanleiding van de bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek is beoordeeld in hoeverre het plangebied een betekenis kan hebben voor de verschillende voorkomende soorten en of deze ook een negatief effect ondervinden naar aanleiding van de voorgenomen ontwikkeling.

Vleermuizen: De gymzaal en de seniorenwoningen kunnen mogelijk functioneren als een kraam- en zomerverblijfplaats en paar- en winterverblijfplaats voor gebouw bewonende vleermuizen. Met name de kans op de aanwezigheid van meer algemene soorten als gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (zomerverblijfplaats) is aanwezig. De seniorenwoningen zijn geschikt als winterverblijf door de aanwezige isolatie, welke een stabiel winterklimaat biedt. Daarnaast kan het plangebied onderdeel vormen van het foerageergebied (luwe ruimten tussen begroeiing) en als vliegroute (bomenrijen) voor vleermuizen fungeren. Het is geen onderdeel van een essentiële vliegroute en/of foerageergebied, gezien de lijnvormige elementen en luwe ruimten in de omliggende wijken behouden blijven.

Advies

De basisschool kan ook mogelijk functioneren als een verblijfplaats voor vleermuizen. Gezien de renovatie geen fysieke gevolgen heeft voor de buitenzijde van het gebouw, heeft dit geen gevolgen voor mogelijke verblijfplaatsen

Vogels: De omgeving van de plangebieden is geschikt als broedgebied voor diverse algemeen voorkomende vogelsoorten (o.a. kauw, merel).

De basisschool en gymzaal zelf zijn niet geschikt als broedgebied voor gebouwbewonende vogels zoals huismus en gierzwaluw, omdat het ontbreekt aan geschikt nestgelegenheid in de vorm van goede aanvliegopeningen met open ruimte. Nest indicerend gedrag van deze soorten is niet binnen het plangebied waargenomen.

De seniorenwoningen zijn wel geschikt als broedgebied voor gebouwbewonende vogels. Bij Nieuwe Steeg 11 en 13 is nestmateriaal aangetroffen van de huismus onder de dakgoot, waarmee de aanwezigheid op deze locatie al is aangetoond. De overige woningen beschikken over nestgelegenheid in de vorm van kieren tussen dakpannen en boeiboorden en goede aanvliegopeningen met open ruimte.

Planten: Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten planten, geschikte groeiplaatsen ontbreken.

Overige soortgroepen: Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens, de ligging van het plangebied en het ontbreken van geschikte biotopen, kan het voorkomen van strikter beschermde soorten uit de overige soortgroepen worden uitgesloten.

Toetsing aan natuurwetgeving

Flora- en faunawet

In dit onderdeel worden de bevindingen van de bronnen- en literatuurstudie en biotooptoets getoetst aan de vigerende natuurwetgeving.

Vleermuizen: Alle soorten vleermuizen zijn streng beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Dit betekent dat onder andere verblijfplaatsen van deze soorten niet zomaar mogen worden aangetast. Hiervoor is een ontheffing nodig. Om het voorkomen van vleermuizen met zekerheid vast te stellen, danwel uit te sluiten is aanvullend onderzoek nodig. Omdat vleermuizen nachtdieren zijn, zijn deze overdag niet of nauwelijks waar te nemen. Tijdens het aanvullend onderzoek moet het plangebied 's nachts worden onderzocht met behulp van een zogenaamde batdetector of batlogger.

Met uitzondering van het winterverblijf, zijn voor alle typen verblijfplaatsen minimaal twee veldbezoeken nodig om de aanwezigheid ervan aan te tonen, dan wel uit te sluiten. Voor de kraamperiode is de onderzoeksperiode van 15 mei tot 15 juli het meest gunstig, voor de paarverblijven (en indicatief winterverblijven) de periode van 15 augustus tot 1 oktober. Omdat de bebouwing mogelijk ook functioneert als winterverblijf wordt geadviseerd om nog een bezoek uit te voeren vlak voor het invallen van de winter, zodat een representatiever beeld van het mogelijke gebruik in de winter wordt verkregen. De onderzoeksperiode van het zomerverblijf overlapt met die van de overige verblijfplaatsen. Voor het onderzoek worden daarmee in totaal vijf bezoeken uitgevoerd. In het geval daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing in het plangebied, dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Advies

Broedvogels: De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Omdat voor de meeste soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik ervan door vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Dit geldt voor soorten als de kauw en merel. Met deze nesten kan eenvoudig rekening worden gehouden door de voorgenomen werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen of in elk geval te starten buiten het broedseizoen. Als richtlijn voor het broedseizoen wordt veelal de periode 15 maart-15 juli aangehouden. Sommige soorten kunnen echter ook eerder of later in het seizoen tot broeden komen. Om deze reden moet de periode maart tot en met augustus worden aangehouden als broedseizoen.

In het geval het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, dan is een controle door een ecoloog nodig om te bepalen of in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Indien dit het geval is, dan moeten de werkzaamheden rondom de broedlocatie worden uitgesteld tot het moment dat het nest vrijwillig is verlaten door de vogels.

Sommige vogelsoorten keren echter wel jaarlijks terug naar hun nest. Deze nesten zijn jaarrond beschermd en vallen onder de zogenaamde categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten. Hieronder vallen bijvoorbeeld nesten van de meeste soorten roofvogels, huismus en gierzwaluw. Bij de seniorenwoningen is potentieel geschikt leefgebied aangetroffen voor gebouwbewonende broedvogels. Bij Nieuwe Steeg 11 en 13 zijn nesten met een jaarrond beschermde status waargenomen (huismus). Aanvullend onderzoek zal uitwijzen of de overige seniorenwoningen ook functioneren als broedplaats voor de huismus en/of gierzwaluw. Voor de huismus zullen hiervoor twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni moeten plaatsvinden. Is geen aanwezigheid aangetoond, dan kan worden aangenomen dat geen broedende huismussen aanwezig zijn.

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen is voldoende aannemelijk gemaakt als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest na minimaal drie inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen in de periode 1 juni tot en met 15 juli, met twee inventarisatiemomenten in juni en minimaal één in juli. Deze inventarisaties moeten plaatsvinden tussen 21.00 uur en 22.30 uur.

Het onderzoek naar gebouwbewonende broedvogels kan gecombineerd worden met het onderzoek van de vleermuizen. Deze onderzoeken worden aanvullend op de andere onderzoeken uitgevoerd, maar dan voorafgaand aan de avondschemering en/of na de ochtendschemering.

Advies

Conclusies

Om te bepalen of een ontheffingsaanvraag nodig is, is aanvullend onderzoek nodig naar de soortgroep vleermuizen bij de gymzaal en de soortgroepen vleermuizen en gebouwbewonende broedvogels bij de seniorenwoningen. In het geval van aanwezigheid van verblijfplaatsen, is een ontheffing nodig. Aanvullend onderzoek bij de basisschool is niet nodig, gezien alleen de binnenzijde wordt gerenoveerd en de buitenzijde (muren, dak, etc.) volledig intact blijven. Hiermee komen mogelijke verblijfplaatsen van beschermde soorten niet in het geding.

De aanvullende onderzoeken worden in onderstaande tabel weergegeven.

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Besluit Minister noodzakelijk	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk, in het geval vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn	Ja	Afhankelijk van het aanvullend onderzoek	Uitvoeren aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vliegroutes, foerageergebied en verblijfplaatsen (zie ook onder 'Toetsing aan de natuurwetgeving')
Vogels met jaarrond beschermde nesten	<u>Nieuwe Steeg 11 en 13</u> Ja, nesten van huismus aangetroffen.	Nee	Ja	Uitvoeren aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van nesten met jaarrond beschermde status (zie ook onder 'Toetsing aan de natuurwetgeving')
	<u>Overige seniorenwoningen</u> Mogelijk, indien nesten/verblijfplaatsen aanwezig blijken te zijn	Ja	Afhankelijk van het aanvullend onderzoek	
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Rekening houden met het broedseizoen (zie ook onder 'Toetsing aan de natuurwetgeving')

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van het voorgaande dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groeten,
BTL Advies B.V.

Ing. A.A.J. Willems
Landschapsecoloog